

Justyna Sadowska

Moc dowodowa zagranicznych dokumentów urzędowych a ich uwierzytelnienie

1. Wstęp

Zgodnie z art. 1138 k.p.c. zagraniczne dokumenty urzędowe mają moc dowodową na równi z polskimi dokumentami urzędowymi. Dokument dotyczący przeniesienia własności nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej powinien być uwierzytelniony przez polskie przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny. To samo dotyczy dokumentu, którego autentyczności strona zaprzeczyła.

Przepisy art. 1138 k.p.c. funkcjonują w polskim porządku prawnym od momentu wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego, tj. od 1.01.1965 r. Jedyna zmiana tego artykułu nastąpiła na gruncie nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 5.12.2008 r.¹, która weszła w życie z dniem 1.07.2009 r. Zmiana ta polegała na przyjęciu nowego brzmienia art. 1138 zd. 3 k.p.c. W brzmieniu poprzednio obowiązującym obowiązek uwierzytelnienia dotyczył „dokumentu, który wywołuje wątpliwości co do jego autentyczności”, obecnie zaś dotyczy „dokumentu, którego autentyczności strona zaprzeczyła”².

¹ Ustawa z dnia 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r., nr 234, poz. 1571).

² Wskazana zmiana może uzasadniać twierdzenie, że „wątpliwości co do autentyczności dokumentu” nie mogą być podniesione przez sąd z urzędu (J. C i s z e w s k i, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Ereciński, t. VI, *Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy)*, Warszawa 2017, s. 573). Por. J. D e r -

Przepisy art. 1138 k.p.c. znajdują zastosowanie na gruncie postępowania cywilnego. Zauważyć jednak należy, że zakres ich zastosowania w praktyce jest szerszy. Artykuł ten stanowi bowiem normę prawną, która jest podstawą mocy dowodowej zagranicznych dokumentów urzędowych także w innych postępowaniach, np. w postępowaniu sądowno-administracyjnym³. Regulacja zawarta w art. 1138 k.p.c. jest zatem przykładem rozwiązania wzorcowego, które stosuje się w postępowaniu administracyjnym⁴, jak również w bieżącej działalności notariuszy, konsulów lub kierowników urzędów stanu cywilnego, ilekroć tym podmiotom przedstawiane są zagraniczne dokumenty urzędowe⁵.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie mocy dowodowej zagranicznych dokumentów urzędowych przedstawianych zarówno w trakcie toczącego się postępowania cywilnego, jak i w związku z dokonywanymi czynnościami notarialnymi. W niniejszym opracowaniu przedstawione zostaną sposoby uwierzytelniania zagranicznych dokumentów urzędowych, kategorie dokumentów wymagających uwierzytelnienia, a także wpływ uwierzytelnienia na moc dowodową tych dokumentów.

2. Pojęcie zagranicznego dokumentu urzędowego

Artykuł 1138 k.p.c. dotyczy tylko zagranicznego dokumentu urzędowego, nie dotyczy zaś dokumentu prywatnego. Ustawodawca nie wpro-

Latka, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, red. A. Marciniak, t. V, *Komentarz. Art. 1096 – 1217*, Warszawa 2020, s. 354; P. Czubiak, *Transkrypcja aktów stanu cywilnego – realna potrzeba czy fanaberia ustawodawcy? Kilka uwag z perspektywy notariatu*, „Nowy Przegląd Notarialny” 2014, nr 1, s. 30, 31. Por. także S. Cichorz, T. Szawłowski, *Obrót prawny z zagranicą – przepisy dotyczące notariatu w instrukcji sądowej i notarialnej*, „Palestra” 1965, nr 1, s. 67, 68.

³ Por. art. 300 ustawy z dnia 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 329 ze zm.).

⁴ NSA w wyroku z 30.10.2012 r., II OSK 1966/11, wskazała, że przepis art. 1138 k.p.c., który zrównuje zagraniczne dokumenty urzędowe z polskimi dokumentami urzędowymi pod względem ich mocy dowodowej, ma zastosowanie także w postępowaniu administracyjnym (LEX nr 1233718).

⁵ Por. Ł. Dąbrowski, *Moc dowodowa zagranicznych dokumentów urzędowych. Wybrane zagadnienia procesowe*, „Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego” 2016, vol. XIV, s. 123; J. Ciszewski, [w:] *Kodeks postępowania...*, s. 570.